

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1934. V. 1. :: XXIII. évf. 13 sz. :: 20 lei

TARTALOM:

Ember és a Gép. — Lelkiismeretlen csodadoktorok
álra marcangolják az anya szent testét. — Idegen-
galmi politikánk rákfenéje: a vizum. — Vezérkari
trék: Reinhart Gyula. — Hárman indultak el, de
k az érte el célját, aki embert ölt. (Tanulságos igaz
tényt egy újságíró naplójából.) — Bukaresti bár 1934:
icgépek a parketten. — A vers most ne daloljon!...
Székelyföldi drágakincsek. Szováta, a székelyföldi
edők királynője. — Mindenről mindenkinek: Bányá-
s, beomlás és víz lenyegeti a föld mélyében dol-
gó bányamunkások életét. Miért csak szénbányákban?
A köszén keletkezése. — Humor, stb. stb.

I. Schutz

posztóaru-
nagykeres-
kedés.

ARAD,
Bulev. Regina Maria

Vidéki urinóknak legkényelmesebb, ha ruhájukat **Krebsz** festő és vegytisztítóhoz viszik közel a vilamoshoz és a vidéki autóállomással szemben Arad, Bul. Reg. Ferdinand 51. Fiók: Str. Eminescu No. 1.

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

A „REGGEL”

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

- ha** valaki előfizetni akar,
- ha** valakinek címváltozása van,
- ha** nem kapja a lapot,
- ha** a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicoara 1.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :

Egyes szám ára 20 lei
 Magyarországon 60 fillér
 Jugoszláviában 5 dinár
 Csehszlovákiában 4 c. k.
 Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetem.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegtől részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: ARAD, Str. Románului 1. (Palatul B. Româneasca) Tel. 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Kiadóhivatal és nyomda: Bulevardul Regele Ferdinand 5.

Timișoarai kiadóhivatal: Strada Eugen de Savoya 12

XXIII. ÉVF. 13. SZ.
1934 MÁJUS 1.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-1r 23

Az Ember és a Gép

Irta: **Propper Sándor†)**

Szörnyű válság gyötri a világot. A termelés büszke és bátor katonái remegve gondolnak a kegyetlen rémre, a munkanélküliségre. A munkás, a hivatalnok, a napszámos, amidőn alkotómunkáját végzi, a holnap eshetőségeire gondol, arra, hogy fölöslegessé válik a termelésben, hogy kikerült az uccára, ami egyuttal kenyértelenséget, nyomoruságot, éhínséget, a család züllését és pusztítását is jeníti. A félelem egyre megokoltabb, a munkanélküliség, a holnap kétségbeesett nyomora egyre bizonyosabbá válik.

A dolgozó, a közösség javait megteremtő Ember aki viaskodik a térrel, az idővel, az anyaggal, az elemekkel s minden kockázatot viselő harcosa a termelésnek és a társadalomnak, magábaroskadtan szemléli a vészes folyamatot, gyűlölködve áll szemben acélkolosszusokkal, amelyek elfoglalják az ő helyét, elvégzik az ő munkáját...

A Gép! Mindenhova benyomul, mindent meghódít, mindent elvégez, pontos, megbízható, fáradhatatlan és — igénytelen! Nem követelődzik, nem fenyeget sztrájkokkal, csak dolgozik, termel, zakatol, egyre zakatol és termel és megelégszik a maga szerény olajporciójával...

A termelés „másik tényezője”, a kapitalista szereti is ezt a nagy munka bírást s a vele párosuló igénytelenséget. Fagyos nyugalommal kalkulál. Csak a számoknak, a logaritmeknek hisz, csak abban van bizalma s akkor örül, akkor izgul, ha új gépcsodáról kap prospektust, új gépről, amely még gyorsabban ontja magából az árut s még több hasznot biztosít. Olyankor nem számít a költségtöbblet, csak a kalkuláció legyen helyes, csak kevesebb emberrel többet lehessen produkálni s a befektetett tőke dusabban kamatozzon és gyorsabban amortizálja magát.

Az Ember? Erről nem esik szó, csak annyiban, hogy mennyi kell mégis belőle és az emberi munkaerő újabb értékcsökkenése a bérek milyen további csökkentését teszi lehetővé? Minél kevesebb kell ebből a kellemetlen fajtából,

ebből a követelődző természetü eleven gépből annál jobb.

A munkanélküliség, a munkanélküli munkás sorsa kivülesik a kapitalizmus érdekkörén. Ugy hiszi, hogy neki jobb is, ha sok a munkanélküli, mert ezzel fokozódik a verseny a munkások között, tulsulyba kerül a munkakinálat a munkáskereslet fölött és olcsóbb lesz a munkaerő ára. A maga utjából igyekszik a kapitalizmus elhárítani a versenyt, hogy biztosítsa maga számára a lehető legnagyobb hasznot, a fogyasztók egységesebb és biztosabb kihatását. A munkapiacra ennek az ellenkezőjét cselekszi: versenyt támaszt, hogy szabadon válogathasson és diktálhassa a munkabéreket.

... Tragédiája a munkásnak, de tragédiája az egész társadalomnak, hogy az ember így szembekerül saját alkotásával, a géppel. Az ember megalkotja a gépet, a gép földönfutóvá teszi az embert. A gép és az elemi erő együttvéve elvégzi az ember helyett a munkát. Igazságos és célszerű társadalmi és termelési rendszer mellett tehát a gép lehetne az ember üdve, az emberi munkaerő kizsákmányolására alapozott kapitalisztikus termelési rendszer mellett azonban átkává válik alkotójának. A gép ma aránylag nagyon vékony réteg javát szolgálja, csupán olyan réteget, amelynek éppen semmi köze sincsen a géptechnika fejlődéséhez, amely pénzért készen vásárolja az ember munkáját kiszorító gépeket.

Egy-egy csodás technikai alkotás létrejötte rendszerint egy ember, egy egy nagy föltaláló nevéhez fűződik. A fejlődéstörténet így is könyveli el a gépek születését, megörökítve és dicsőítve azt az egyént, aki fölfedezésével a világot meglepte. Pedig a gép nem az ember, nem egy-egy ember, hanem az emberiség egyetemes műve. Egy-egy csodás gépszerkezetben nemcsak a föltaláló esze, találatkonysága, munkája és vivódása van benne. A gép — minden gép — az egész dolgozó emberiség sok évszázados együttes és összetett munkájának és örökös harcának az eredménye. A nagy fölfedezők, miletosi Thalestől kezdve, aki Kr. e. 580-ban fölfedezte a mágnességet, vagy Archimedestől kezdve, aki Kr. e. 250-ben fölfedezte az emeltyű és a statika törvényét, James Watt, Volta, Jaquard, Marconi, Zeppelin, Santos-Dumont, Wright testvérek, Fulton fölfedezésein át egészen Piccardig, aki megszerkesztette a sztatoszférába törő szerkezetet, sohasem jutottak volna el nagyszerű fölfedezésükig, ha rabszolgák, jobbágyok és bérmunkások milliói nem végezték volna azt a sok durva és kockázatos munkát, ami feltétlenül szükséges előfeltétele volt a nagy fölfedezéseknek. Minden dicséret és elismerés megilleti a nagy fölfedezőket, hálás is lehet nekik az emberiség, de nem szabad megfeledkezni a végtelen embermilliókról sem, akik tengernyi vér és verejték árán, testi éppenséget és életet áldoztak és dolgoztak és megharcolták harcukat a térrel, az idővel, az elemekkel, az

Műjég állandóan REUSZ jeggyárban

anyaggal, hogy előbbrevigyék a kulturát és lehetővé tegyék a fejlődést. Nem, a gép nem lehet az emberiség átka és ellensége, az ember, aki harcolt a gépért, most, hogy ez a nagy emberi mű a beteljesüléshez közeledik, nem szállhat újabb harcra a gép ellen. Nem is a gép az ember ellensége, hanem a gépek kisszámú tulajdonosai. A harcot tehát ezek ellen kell folytatni...

Az ember és a gép földézett harca csak az ember győzelmével végződhet...

*) Részlet a szerzőnek most megjelent „Új ipari forradalom“ című könyvéből.

Lelkiismeretlen csodadoktorok

halálra marcangolják az anya szent testét

A külvárosok lakói egyáltalán nem csodálkoznak már-ha reggel megint nem nyit ki egy bolt a környéken. Kis élelmiszerboltok, hentesüzletek, amelyekben félkiló lisztet, öt deka zsirt, tíz deka töpörtyüt vásároltak az asszonyok, abbahagyják a reménytelen harcot az apró fillérékért. A pékek kevesebb kenyeret hoztak forgalomba az idén, mint tavaly. A külvárosokban már egy lejért árulják a péksüteményt, mégsem kell senkinek. Tej is kevesebb fogyott. A cukorkartell jelentése szerint *megdőbentően esett* a belföldi cukorfogyasztás. Szaporodott az üres lakások száma, ami nem az új építkezéseknek, hanem a zsúfolásig terjedő összeköltözéseknek tulajdonítható. Csökkent az autobus utaslétszám is, ami a munkanélküliség eredménye.

A napszámberék 20—25 százalékkal vannak a békeparitás mögött (szerintünk sokkal több az eltérés), de a háborúelőtti és a mai vásárlóértéket figyelembe véve, az eltolódás még nagyobb mértékű. Azt mondja egy jelentés, hogy még a legkedvezőbb ellátású vidéken is *„legfőljebb éhezés nincs, de a lerongyolódás változatlan maradt“*. A jelentések kiméltet és a tényleges viszonyok figyelembevételét kéri a kormánytól.

Az volna a csodálatos, ha mindezeknek a tényeknek nem volnának következményei más területeken is. *Nem véletlen találkozása* az eseteknek, hogy az utolsó hét egymásután lökte elénk a halállal végződött borzalmas tiltott műtétet. A főntebb ismertetett adatokban jelentkező helyzetnek törvényszerű következménye a magzatelhajtások szaporodása és a halállal végződő beavatkozások arányszámának emelkedése.

Miért menekül az anya a gyermektől? Nem akarunk itt vitát kezdeni, hogy jogosult-e, helyes-e a beavatkozás. De az a meggyőződésünk, hogy nem azzal a tudatos érzéssel cselekszi ezt, hogy nem akar rabszolgát és katonát adni. Legtöbb esetben ezek a meggondolások egyáltalán nem szere-

pelnek. A többség falun és városban a gazdasági kényszer előtt hajol meg. Egy *uj kenyérpusztító* előtt csapják be az élet kapuját.

Milyen hosszú kálvária, amig eddig eljutottunk. A szegény embernél nem volt teher a gyermek. Asszonya nem féltette alakjának éppen divatos formáit, multságának zavartalanságát a szüléstől. A vagyon szétforgácsolásának aggodalma se vezette. Több gyermek több dolgozót jelentett, a család eltartása terhének megoszlását, egyszerű *öregségi biztosítást* a munkában megrokkant szülők számára. Ma a gyermek legtöbbször a kenyérkereső anya munkájának kényszerű megszakitását jelenti a terhesség utolsó szakában, a szoptatás idején. Később a kised gondozása okoz zavarokat. Ha a gyermek felnőtt, munka nélkül futkoshat. Nem járhat iskolába, mert ezt a *magasabb kasztok kiváltságává emelték*. Nem tanulhat mesterséget, mert itt is megszületett a numerus clausus. Nem keres, mert a felnőtté válás is a *gyermeknapyszám színvonalán mozog*, a munkabíró, erősebb felnőtt tehát megfosztja őt a munkaalkalmaktól. A gyermek tehát már nem tudja a családfenntartási költségek egy részét viselni. Már nem érték, csak teher a háztartás költségvetésében. Jobb tehát, ha nem születik meg. Öröm és boldogság, amit egy mosolygó gyermek jelent? *Ezek olyan luxusérzések, amelyek nem szegény ember házába valók.*

Ezért indul meg az idegtépő, marcangoló, örömmérgező védekezés a fogamzás ellen. De szegény embernek nincsenek eszközei, mert ezek megfizethetetlenek és nem is teljesen megbízhatók. Ha megtörténik a rettegett fogamzás, akkor megindul a kinlódás a megszakitásért.

Az anya szent teste kuruzslók, babonás szomzédasszonyok, lelkiismeretlen vajákosok kezébe kerül.

Fülből fülbe sugják az előzékeny orvos nevét is, aki olcsón, szakszerűen elvégzi a dolgot. De honnan vegyék a keresetükhöz mérten hatalmas összeget? Nem tudják összeszedni a költségeket, inkább hajtüvel, ceruzával, cipőgombolóval, gumitömlővel, „tapasztalt” asszonytársak közreműködésével maguk segitenek a bajon. Abban is biznak, hogy a megindított folyamatot már kórházban is befejezik, vagy olyan orvos is vállalja, aki diplomáját máskülönben nem hajlandó kockáztatni.

Nem bűnösök ezek a szerencsétlen asszonyok. Sem azok, akik életükkel fizetnek, sem azok, akik hosszú évek nyavalyáit vállalják a rosszul és lelkiismeretlenül végzett beavatkozással. Bűnös az a társadalom, amely az anya szent testét szemforgató hódolattal veszi körül,

de az életrehozás kötelességéhez nem adja meg az élet jogát és — lehetőségét.

Becsukott boltok, üres lakások és borzalmas halállal elpusztult asszonyok egyugyanazon betegség különböző tünetei.

Idegenforgalmi politikánk rákfenéje: a vizum

(Arad.) Nem lehet elégszer beszélni arról, hogy a vizum kérdésének a megoldatlansága rákfenéje a román idegenforgalmi politikának. Mindig és mindig szólni kell róla, ha akármiféle vonatkozásban napirendre kerül az idegenforgalom ügye.

Most olyan hírek kergetőznek a különféle napilapokban, hogy a nehéz pénzbe kerülő, de, valljuk mi is, kifizetődő propaganda a több e romániai városban rendezendő Hetekre *rikordot teremt az idegenforgalomban.*

Rikordot? Csak ne dobálódzunk a nagy szavakkal! Hol vagyunk még Svájtól, mennyire előttünk van még Olaszország, de Ausztria is! Későn kezdtük, ügyetlenül és tapogatózva folytattuk, a gyönyörű erdélyi, a pompás sinai panorámára csak most kezd felfigyelni a világ. Kétségtelen azonban, hogy érdeklődés mutatkozik minden irányból. Egyre ismertebbek lesznek a román vidékek szépségei és fel-fel tűnnek már határainkon a turisták is. Jó propaganda, jó idegenforgalmi politika az ezer teherrel sujtott, küszködő vendégipart talpra tudná állítani és talpra tudna állítani ezer meg ezer most munka nélkül kesergő vendégipari alkalmazottat.

A tavasz és a nyár a turistáskodás főideje. Most indulnak a tura-utra menők csoportjai. Csábitja őket Svájc, Olaszország, Ausztria, Európa minden vidéke.

Nem lehet, nem szabad olyan helyzetnek lennie, hogy Románia ne kapcsolódhassék bele az idegenforgalom országútjába.

Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy minden tényezőnek mindent el kell követnie az idegenforgalom intenzív fejlesztése érdekében.

A napokban mondotta nekünk az idegenforgalom egy alapos szakértője: bár nem lehet azt állítani, hogy az idegenforgalomhoz mindenki ért, mégis annyi bizonyos, hogy *mindenki használhat neki.*

Minden adottság megvan, többet kellene áldozni propagandára, de nagyon fontos: a vizum területén van most tennivaló, *gyors* tennivaló! Nem szabad fönttartani azt a rendszert, hogy akinek még pénze és kedve van az utazásra, annak — belépőjegyet kelljen váltania. Nem lehet tovább tűrni, hogy a vizum középkori eredetű rendszere tönkretegye mindazt, amit egy jó propaganda felépít, nem szabad tovább tűrni, hogy a vizum sebe tönkretegye a vendégipar hatalmas területét. Mit érünk a milliókba kerülő propagandával, mit érünk a hirdetésekkel, a fotografiák hatalmas sorozatával, ha az, akit ideutazásra akarunk csábitani, a legelső érdeklődő kérdésére azt a választ kapja, hogy előbb tessék fizetni, előbb tessék leszurkolni a vizumdíjat!

Nem lehet beszélni az idegenforgalomról anélkül, hogy állandóan és állandóan fel ne hangozzék a követelés:

meg kell szüntetni a vizumdíjat!

Vezérkari portrék

Arad politikai, társadalmi, művészeti és közgazdasági életéből. (Cikksorozat)

Arad társadalmi és közgazdasági életének egyik legismertebb személyisége, csak azt nem tudja senkisémm róla, hogyan osztja be idejét, hogy mindenre telik belőle. Ebben a legnagyobb művész, ezért ezt kell elsősorban megírni róla. Reinhart Gyula

Reinhart Gyula minden reggel 7 órakor már üzemében van és ellenőrzi az ott folyó munkát. Onnan üzletébe megy, elvégzi az adminisztrációt, de míg magánügyeivel foglalkozik sincsen tiz perce, hogy valamilyen közüggel ne zaklassák. Oda jönnek az iparosok minden ügyükkel és panaszukkal az üzletbe, a hitelszövetkezet ügyfelei is ott tárgyalnak vele, holott minden délben már a hitelszövetkezetben van, ahol minden aktát átnéz és aláír. Délután 3 órakor már ismét dolgozik, ebben az időben folytatja le a nagyobb tranzakciók tárgyalásait, délután ismét üzemében van, este pedig gyűléseken vesz részt. Hogy mikor ér rá az összes új törvényeket áttanulmányozni, mikor olvas és mikor írja cikkeit és fejt meg a keresztretjvényeket, ami egyik legkedvesebb szórakozása: örök rejtély marad.

Reinhart Gyulának ugyszólván nincsen magánélete, minden perce a közél, mégis mintaszerűen nevelte fel hét gyermekét és a legjobb családapának hirneve övezi. A jó férj és a jó apa mintaképe.

Reinhart Gyula, aki nemsokára 70 éves lesz, 30 éves kora óta vezető szerepet visz az aradi és az országos iparos mozgalmakban. Ő ismerte fel először Aradon a szövetkezeti eszme fontosságát és annak szolgálatába szegődött. Magvetője volt ennek az eszmének és felnevelt maga mellett egy gárdát, amely ma is a szövetkezeti eszmét propagálja és terjeszti. Egyedül az ő személyes érdemének tudható be az aradi Iparosok Hitelszövetkezetének felvirágzása. Amikor az intézet élére került 36 ezer lej vagyonnal rendelkeztek, ma pedig ennek ezerszeresét, 34 millió lej tőkét helyeztek ki, miáltal rengeteg veszendőnek indult iparos existenciáját alapozták meg.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 0000000

Az aradi hitelszövetkezet elnöki tisztségén kívül Reinhart Gyula elnöke az Iparos Otthonnak, melyet szintén ő alapított meg és virágoztatott fel. Választmányi tagja az ipartestületnek is, vezetőségi tagja az ipartestületek szövetségének, elnöke az ipari szindikátusok szövetségének. Választmányi tagja az iparkamarának, éveken keresztül tagja volt a városi tanácsnak és előreláthatólag tagja lesz a jövőben is.

Reinhart Gyula érdekes egyénisége úgy is, mint ember. Nem rendelkezik azokkal a természeti adottságokkal, amelyek valakit az első percben népszerűvé tesznek. Pályafutása nem volt rózsákkal kirakva, minden pozíciót lépésről-lépésre kellett meghódítania. Első látásra szürke ember, aki nem ékesszólásával, hanem észbeli fölényével hat embertársaira. Felfogóképessége és alkotó ereje nem csökkent a kor előrehaladásával sem. Tartózkodó és korrekt modora inkább ellenségeket szerzett neki, mint barátokat. Jószívét titkolja és sokan kegyetlen és tekintetnélküli embernek tartják, holott mindig a gyengék és elbukottak támogatója volt, de sohasem a nyilyánosság előtt. A lassan elért kiváló eredmény után kétségtelen, hogy közéleti pályáját még sok babér fogja koszoruzni.

Hárman indultak el,

de csak az érte el célját, aki embert ölt. Tanulságos igaz történet egy ujságíró naplójából

(Cluj). Három ember ült egy szobában az asztal mellett. Az asztalon egy csukott könyv hevert. Az egyik már elolvasta, a másik megkezdte, de abbahagyta, a harmadik bele sem kezdett. Az asztalon sakktábla is állott, lecsukva, a figurák benne a kis ládában. A sakk mellett egy pakli kártya, piszkos a sok játéktól, most érintetlen.

A három ember ült, maguk elé meredtek, mintha gondolkoznának, az egyik az asztaltól kissé elfordulva lenézett a földre; a másik összekulcsolta mellén a két karját; a harmadik könyökölt s a tenyerére támasztotta állát. Nem beszéltek, néha ásitottak, néha egy-egy sóhaj is elhangzott. Órákon át tartott ez így, de nemcsak ezen a napon, hanem előzőleg máskor is, ugyyszólván mindennap, már jóideje.

Egyszer csak fölállt az egyik ember. És azt mondta: — Egyik barátom súlyos beteg. Az orvosok nem tudnak rajta segíteni, lemondtak az életéről. Egy ember tudna csak rajta segíteni, egy orvos, aki hasonló állapotból már másokat is kigyógyított. De ez az orvos innen vidékre, ismeretlen városba költözött el. Megyek és fölkeresem, elhozom s megmentem a barátomat.

A másik ember is fölállt és így szólt:

— Én is megyek. Nem viselem tovább ezt a tétlenséget. De én magam akarok boldogulni. Mert én azt hiszem, hogy másokon is csak az tud segíteni, aki már önmagán segített. Hiszen kell, hogy az embernek ereje legyen s eszközei is legyenek a mások számára. Indulok boldogulni, azaz pénzt és hatalmat szerezni.

A harmadik ember is, aki eddig a földre nézett, fölállt most s ő is beszélt:

— Nincs nyugalmam, semmit nem tudok addig tenni, de még csak tervezni sem, amíg azt a gazembert meg nem ölöm. Azt az aljas csirkefogót, aki a becsületemben sértett meg, aki a lelkem legérzékenyebb pontját sebezte meg a multkor, amikor egy vita alkalmával mások fülehallatára azt mondta a szemembe, hogy én egy rosszindulatu, vérszomjas ember vagyok. Nekem ilyet mondani! Nekem, aki maga vagyok a megtestesült szelidség és méltányosság. Neke-e-em! Azóta mintegy sebzett vadállat járok föl-alá, céltalanul, elvesztettem lelkem harmóniáját. A gazembernek felelnie kell, a zsványnak meg kell lakolnia. Az első perben elmulasztottam, hogy megtoroljam az aljas becsmérlést. Amire észbe kaptam, már eltávozott s azután hiába kerestem, nem leltem, mert megszökött. Valami szószátyár fráter a fülébe sugott valamit nem éppen barátságos szándékaimról s jónak látta a gyáva fráter, hogy kereket oldjon. Én megyek és fölkutatom, ha addig élek is. És leszámolok vele irgalmatlanul.

Elindultak mindhármán különböző irányokban.

Csakhamar visszatért az az ember, aki a csodatevő orvos fölkeresésére indult, hogy megmentse a barátja életét. Kutatta az orvost, de nem találta. Két-három városban is járt, időt töltött el a keresésével, pénzt költött, de hiába. Hamarosan megállapította, hogy buzgalma haszontalan, benne meg volt a jószándék, de hát hiába. És visszatért eredménytelenül.

Jóval később került vissza az, aki boldogulni, pénzt keresni távozott. Egymásután érték a kudarcok, de egyideig kitartott szándéka mellett. Ujabb és újabb kis összegeket te-

A legujabbat

A legdivatosabbat

A legszebbet

nyújtjuk Önnek

**férfi és női szövetekben,
valamint selymekben**

S E R I L A N A

Arad, Minorita-palota

GYÁRI LERAKAT!

GYÁRI ÁRAK!

remtetett elő még a föld alól is, azokat újabb és újabb próbálkozásokba fektette. Hogy állást nem kaphat sehol, azzal tisztában volt. Különbösen sem munkával legföljebb az éhenhalás ellen biztosíthatná magát. Vállalkozni akart, üzleteket kötni, venni bármit olcsón és eladni drágán, szóval árulni, közvetíteni, építtetni, bármit másokkal csináltatni s ekkép meggazdagodni. De csak azt érte el, hogy adósságokat csinált, adósságai folyton növekedtek, a hitelezők kezdték visszakövetelni a pénzüket s ő senkinek nem tudott fizetni. Mert nemcsak hogy nem keresett semmit, hanem mindent elvesztett, amit kölcsönképpen vett föl másoktól. Az történt vele, hogy drágán vásárolt és olcsón adott el. Mert muszáj volt, amikor már égett talpa alatt a föld, föllismerte a helyzetet: nem úgy van már, mint régen volt. Aki pénzt akar, annak kell, hogy *legyen* pénze. „Von Haus aus“ — ahogy a zsidó kereskedők mondják németül. Ab ovo. — ahogy a latinista intellektuellek kifejezik magukat. A pénznek már kezdettől fogva kell lennie, azt örökölni kell, abba bele kell születni. Elkeseredett tehát, kedvét vesztette, lehet, hogy tulságosan hamar vesztette el a kedvét, valóságos idegbeteg lett s menekülésszerűen sietett vissza a kis szobába, ahonnan elindult.

A harmadik ember nem tért vissza. Ő elérte a célját. Az igaz, hogy hosszú idő alatt, emberfölötti erőfeszítések után. De megkereste azt a „gazembert“. És meg is találta. Nem tántorította el sem a fáradság, sem a hideg, sem a meleg, sem az éhezés és szomjazás. Fáradhatatlan és rendíthetetlen volt. Őriási utakat tett meg gyalog. Néha három éjszakán nem aludt s nem lett álmos. Néha napokig nem evett s az meg sem kottyant neki. Egy alkalommal ötven órán át volt egyhelyben, mozdulatlanul, lesben. Amikor megpillantotta áldozatát, rávetette magát, vagy tiz-tizenöt szurást ejtett rajta, hátába, a gyomrába, a szívébe. Azután keresztülmetszette a nyakát.

És amikor dolgát elvégezte, az eget csapkodó láng ellobogott belőle — s ő megnyugodott. És nagy nyugalommal hagyta el tettének színterét.

Az már szinte más lapra tartozik, hogy elfogták. És hogy kézrekerülése után nyugalma már csak néhány óráig tartott. Lassankint omlott össze, végül már szinte jajveszékelve, sápadtan és minden izében reszketve könyörgött irgalomért. Minduntalan azt hajtogatta, hogy ő nem tudja, miért követte el tettét. De úgy érzi, hogy el kellett követni, valami külső ellenséges erő szállta meg, nyilván az ördög...

Arad előkelő közönsége **GH. ILICA**

cipőszalonjában, str. Románului (Bohus-p.) szerzi be cipőszükségletét
Orvosi rendelésre gyógycipők, betétek, ludtalp, bokasüllyedés és talp-süllyedés ellen
nagyon olcsó árban készülnek.

Bukaresti bár 1934.

Világvárosi műsor helyett unalom fogadja a vendégeket. —

(Bukarest.) Kispolgári otthonokban, harisnyastoppolás közben, gyakran elkalandoznak a gondolatok valahová messze, távoli régiókba, amelyek elérhetetlenek és talán éppen azért nagyon kívánatosnak látszanak. A szűk korlátok közé szorított, apró, egyszerű szórakozásokra utalt élet néha sóvár vággyal szeretne kiszabadulni a szürke kereteből és eljutni azokra a helyekre, amelyekről képzelete olyan csábítóan színes, csillogó képeket fest eléje. Ah, a nagyvilági élet, fény, pompa, pazar toilettek, előkelő dancing, tánc, pezsgő, jókedv! Milyen nagyszerű lehet!... — sóhajtja bágyadtan a polgári hölgy és epedve vágyakozik, hogy egyszer, oh, csak egyetlen egyszer látná közelről azt a ragyogó világot, amelyet ő csak filmekről és a bourget-regényekről ismer. És miközben elkeseredésében már-már az ujját stoppolja a harisnya helyett, nem gondol arra, hogy a film és a regény néha milyen távol van a valóságtól!

A valóság?... Nos, tessék velem jönni egy bucuresti dancingba, azonnal bemutatom...

Táncgépek a parketten

Már a legelső impresszió is csalódást okoz. A feljárt az elegáns táncpalotába szűk, keskeny lépcsőkön vezet, amelyek olyan elnyűtt, színehagyott szőnyegekkel vannak borítva, e falak tapétái oly kopottak, mintha ez a lépcsőház nem bárba, hanem valamilyen olcsó szabóműhelybe vinne fel. A táncterem nem túlságosan nagy. Benne hófehér asztalok, piros bársony páholyok, jazz-band, pincérek, táncosnők és a szokásos dekorációk: tükrök, műmárványfalak, villanykörte füzérek, amelyek úgy változtatják színüket, mint a kameleon...

A mulatság állítólag tíz órákor kezdődik, de tizenegyórakor még csak két asztal foglalt. Az alkalmazottak várakozásteljesen lézengenek ide-oda, a hangulat hűvös és barátságtalan. A kongó üresség ellenére a jazz-band rákezd valami slágerre, mire a háttérből előbujik néhány sárgaarcu parkettáncos és keringeni kezd a táncosnőkkel. De a hangulat nem javul, a hivatásos táncosok oly gépiesen járnak a buest, oly fásult, unott arccal mozognak a nekik örök egyforma milliőben, hogy aki látja őket, inkább elveszti kedvét a táncról, semhogy maga is parketre sietne.

A táncosokon frakk feszül, a táncosnők toalettje azonban már változatosabb: vannak derékig dekoltált estélyi ruhák, olyan szükek, hogy az ember állandóan retteg, mikor, melyik nagyobb lendületnél mondják fel a patentok a szolgálatot és vannak hosszúujju egyszerű ruhácskák, nyitván házivarónők remekei, amelyek sehogysem illenek a frakkhoz.

Az idő mulik, a helyzet nem változik... Az üres asztalok, az ásitó páholyok, a pincérek, a parkett, az egész terem egy nagy várakozás, egy türelmetlen kérdőjel: mi lesz, ma nem jön-

nek az emberek mulatni? Már tizenkettő felé jár és nincs több változás. minthogy a lámpák hol kék, hol piros, hol sárga homályba burkolják a dremesztő néptelenséget.

Három svéd hölgy és a tejeskávé

Tizenkettőkor, a kisértetek órájának idején, végre kinyillik az ajtó és begurul két gömbölyded férfit. Stráfos zakkóikkal, színes puhaingeikkel, bárkanagyságu cipőikkel a vidéki utazók eleganciáját hozták magukkal. Egészen véve olyanok, mint a nyersbőrszakmának azok a szerencsései, akik jó üzletet kötöttek és elhatározták: na, ma pedig mulatunk egyet!

A pincérek módfelett megörülnek a két éjféli kisértetnek. Hármán is rohannak hozzájuk. Mialatt a borszakmások a borlapot tanulmányozzák, újabb vendégek érkeznek. Három hölgy, pontosabban: három fiatal leány. Kis fehérgalléros, délutáni ruhákban, apró sapkákban vannak, amelyek alól előbujik loknis, szőke hajuk. Hogy nem bucarestiek, azt az első pillanatra meg lehet állapítani. Aminthogy úgy is van, tényleg idegenek: svédek, állítólag a „Mica“ aranybánya egyik igazgatójának hozzátartozói. A pincér igen nyájasan hajlong előttük, de rövid tanácskozás után bosszusan morogja kollégájának:

— Borzasztó! Tejeskávét rendeltek!

A svéd hölgyek azonban nagy lelkiyugalommal kavargatják a kávé s eszükbe sem jut, hogy ebben az előkelő dancingban csak a pezsgőnél kezdődik a vendég. Mikor megszélel a zene, abbahagyják a kávézást és vidáman táncolni vonulnak. A sok unott, lélek és érzés nélkül táncoló professzionista között valószínű üdítő látvány a három svéd leány, amint csillogó szemmel, jókedvűen ropja a fox-trotot. Nálunk persze elképzelhetetlen, hogy fiatal lányok egyedül menjenek bárba, de külföldön ez megszokott jelenség. A kis svéd dámákat, úgy látszik, az a tény, hogy itt nincs ismerősük, nem tartja vissza attól, hogy egy csésze kávé mellett olcsón, de kedvük szerint kitáncolják magukat.

Jönnek a vendégek

Félegy fele aztán kezdenek szállingózni a vendégek. Mérsékelt forgalom támad. Jön egy őszhaju öreg ur és elhelyezkedik egyik páholyban. Jön egy biborszínű bársonyruhába csavart, pápaszemes hölgy egy férfiuval, akinek olyan szép szakáll remeg a plasztromja felett, hogy bármelyik indiai maharadzsa megirigyelhetné. Három kimért fiatalember jelenik meg, svejfolt szmokingban, svejfolt bajusszal, monoklival, légüres pillantással. Minden előírásos rajtuk, a selyemkihajtókájuk, a bajuszuk, a monoklijuk, a galléruk egy centiméterrel sem rövidebb, egy milliméterrel sem szélesebb, mint ahogy azt a legfrisebb divatkódex megkívánja. Olyan fagyos nyugalommal ülnek, hogy közelükben a higgany menten leszálna a legelső régiókba.

Aztán jön négy dekokrata ur, majd egy fölöttébb vörösarcu, nagy kövér férfit vezet be három deresedő hölgyet. Egyszóval, ha nem is tolonganak, jönnek a vendégek, már három páholy és öt asztal el van foglalva. Aranyszínű pezsgőt, zöld és ametiszt-színű koktailt hordanak körül, a jazz fáradhatatlanul dolgozik, de

a parketten még mindig csak a profik forognak. A közönség nem igen vegyül táncba. Az emberek unottak, fáradtak, a biborruhás hölgy néha ugyan mosolyog, de elég rosszul teszi, mert ilyenkor olyan, mintha citromba harapna. A kimért fiatalembereknek nincs mondanivalójuk egymás számára, életfunkciót csak annyiban árulnak el, hogy szabályos időközökben, elegáns mozdulattal koccintanak. Az ember hovátovább töprengeni kezd, vajjon vidám szórakozóhelyen van-e, vagy inkább bábszínházban, ahol egy unalmas darab ötödik felvonását adják.

Milyen egy világvárosi műsor

Később még két társaság érkezik és az illetékesek most már elérkezettnek látják az időt, hogy megkezdődjék a „világvárosi műsor“. Mindenki nagy figyelemmel várja az első számot. Egy szőke hölgy libben be, ballerinaszzerű rövid túll-toalettnben. Valami egészen szimplu kis táncot jár, — két lépés jobbra, kettő balra — így leng néhányszor körbe. Azt hisszük ez csak bevezetés és várjuk-várjuk a tulajdonképpeni produkciót, de hiába! A zene hirtelen elhallgat és a táncművésznő, mint aki jól végezte dolgát, meghajol és eltűnik. A zenekarból egy férfihang elbödül: bravó! — aztán a pincérek, parkettáncosok és egyéb házi berendezési tárgyak elkezdnek tapsolni, mire a közönség is észbekap és néhányan udvariasan összeütik a tenyerüket.

Nadrágos kínai kosztümben két apró hölgy lép a porondra. Természetesen nem Kinából jöttek, hanem inkább a str. Lipszani valamelyik rövidárkereskedéséből. Szemöldöküket egész az arcuk közepéig festették, ugylátszik, így képzelik a kínaiakat. A tánctudományuk után nem valószínű, hogy a Dolly-nővérek karrierjét fogják befutni, de a házialkalmazottak őket is lelkesen megtapsolják.

Ezután piros világítás és orosz tánc következik. A szokásos nemzeti viselet, színes szallagok, csizmák, mérsékelten finom kivitelben.

A közönség láthatólag unja a sikertelen attrakciókat. Egyik páholyban egy ur iszik magában. Folyton. A keze úgy jár a pohár és a szája között, mint az ijga. Mindamellet olyan elkecsereedett, világfájdalmas arcot vág, mintha a pezsgő cseppet sem izlene neki. Egy másik páholyban az öregur behunyja szemét. Alszik vagy ábrándozik.

A műsor folytatódik. Feketehaju nő ugrik elő, flitteres, lenge ruhácskában, a fején óriási strucctollak imbolyognak. Olyan sovány, mintha az egyiptomi hét szűk esztendőt akarná illusztrálni. Bajadértáncot lejt, illetve kigyózik. Rengeteg hájt és gráciát igyekszik kifejteni és frappánsan úgy fejzei be táncát, hogy néhány cigánykereket hány.

— Érdekes kosztümje van! — szólal meg az egyik kimért fiatalember, éppen olyan előkelően raccsolva, mint egy született bihari zsentri. Ugylátszik ez az előkelő raccsolás internacionalis tulajdonság.

— De miért olyan soványak itt a táncosnők? — mondja a másik csodálatosan ugyanolyan hanghordozással. Nem rég voltam

Londonban a Cochran-színházban, ott a görlok molettok... igen... molettok...

— És mégis jobban táncolnak, mint ezek, ugy-e? — így a harmadik, és monoklit csipent újból a szemébe. S miután véleményüket így, röviden és velősen elmondották, ismét: elegáns mozdulat, koccintás, nyugalom és fagypont.

Ezután sejtelmes, kékes-lilás megvilágításban zöldruhás hölgy jelenik meg. Nem mosolyog, nem büvöl, csak táncol. Komolyan, pedánsan. Amit megtanult, azt eljárvja, de olyan kedvvel, hogy jobban illene hozzá egy gyászinduló, mint a jazz patogó ritmusa. A produkció végén komoran meghajol, mintha tánc közben egy fizetési meghagyást kapott volna.

A világfájdalmas ur megrendeli a harmadik üveg pezsgőt. Az öregur feje a plaszttronján pihen. Most már egész biztos, hogy alszik.

Végül még öt görll mutatja be táncudományát. Soha nem kezdik és soha nem végzik együtt a táncot. Ha kettő jobbra hajol, három biztosan balra. (Oh, Jachson-görlok !)

Mindent belep az unalom

A műsor végeztével ismét a vendégek rendelkezésére áll a parkett, de ezek makacsul ragaszkodnak helyeikhez és nem kívánnak táncolni sem egymás között, sem a profikkal... Álmos hangulat, unalom terjeng mindenütt, de nem az unalomnak az az enyhe fajtája, amely Angliában spleen néven divatos, hanem kibírhatatlan, szürke, ecetes unalom, amely rátelepszik a butorokra, a poharakra, a vendégekre és befon mindenkit, fiatal, öreget, mint a vastag pókháló. A villanykörtek is már ködszerű, kékes derengéssel világítanak, epedve és álmosan várják a zárórát...

Jókedve csak az ifju svéd hölgyeknek és a vidéki utazóknak van, akik már láthatólag többet ittak a kelleténél. Szerpentint dobálnak mindenfelé, dévajuk megcélozzák az egyik „ki mért fiatalember“ kebelét és el is találják. Szerencsére, olyan keresztbe állnak szemek, hogy nem látják, milyen jeges, észak-sarki pillantást kaptak a tréféért. Minus 30 fok legalább...

* * *

A harisnyastoppolás unalmas, hölgyeim. És a bukaresti bár anno 1934?

Talán maradjunk mégis inkább a harisnyastoppolásnál!

**Mindennemü könyv-
kötészeti** munkát vállalok a legolcsóbb árban, izléses, diszes és praktikus kivitelben

A. Mihailovicu

Arad, Kultur-palota.

A vers most ne daloljon!...

(Arad.) Kell-e vers? Sokan vetik fel ezt a kérdést és sokan felelnek rá: nem, nem kell a vers, nem kell a dal, nem kell a ritmus és nem kell a rim! Ebben az össze-vissza világban úgy sincs akusztikájuk a zenélő szavaknak a zengő rimeknek, a daloló soroknak.

Sokan meg azt mondják: kell a vers, kell a léleknek és a szépségnek ez a zugolya, ahol megbuvhatik a szedett sziv és a véresen ostorozott ember.

Kell a vers, mondják sokan, de a vers most *ne daloljon*, a vers most *prédikáljon*, a vers rikoltson, a vers most zugjon, mint a vihar, a vers most ne szerelemről, csókról, kék ibolyáról és sápadt holdról szóljon, a vers most szóljon a harcról, szóljon egy új világról, szóljon a vérző emberről, a kinről és a gyötrelémről, a bosszuról és a gyűlöletről, a vers most ostor legyen vagy tűz, amely világítson az éjszakában.

Az igazi költő nem kérdi, hogy kell-e a vers vagy nem kell. Az igazi költő is ír verset, ha senkinek sem kell. A minthogy a tavasz sem kérdi, hogy kell-e, csak jön, édes szagok, bolond szelek szárnyán és virágba borítja a világot és bizakodóvá teszi az embert.

De hogyan ismered meg a költőt? Hisz nem visel csillagot a homlokán s nem jár peplonban, legtöbbször olyan rongyos és kopott, mint te vagy magad, a legtöbbször csak akkor lobog a haja, ha nem jut pénze a borbélyra. Hogyan ismered meg a költőt?

Nem máshogyan, *csak a verseiről*.

El kell olvasnod hát a költő verseit s mingyárt meglátod, a történelem kőasztalán irta-e, amíg körülötte véresen döngött a harc s néha tollát is vérbemártotta és úgy írta az időt és az embert, avagy felszökött a képzeletbeli elefántcsonttoronyba és onnan dörgiesélt. S ha olvasod a verseket, mingyárt megadod a választ is a most sokat hányorgatott kérdésre: kellenek-e versek?

Hogyne kellenének az olyan versek, amelyekből az élet vihara zug ki, amelyekben az ember énekel, a ma emberé, hogyne kellenének az olyan versek, amelyek megragadják a képzeletedet és elröpítik olyan világba, amilyenről éppen te is álmodozol. Hogyne kellenének az olyan versek, amelyek magadra eszméltetnek, amelyek megmondják, a szemedbe vágják, hogy *ki vagy és kinek kellene lenned!* — Hogyne kellenének az olyan versek, amelyek nem *alku* születtei, hanem a bátor léleké.

A *vers* kell! Ha nem is harcot rivalgó versek, proletárversek vagy programversek, de versek, amelyekben az élet fénye és árnya váltakozik, a melyekben a természet éneke zeng, versek, amelyekben a küszködő ember, a gondolkodó ember vívódásai visszahangznak, versek, amelyek nem alku közben születtek, hanem a megszállottság pillanataiban, a melyekben nem programszerűen, de a vér természetes ütemével hangzik ki a szabadság, az emberi szolidaritás, a magasabbrendű emberiség szelleme.

Székelyföldi drágakincsek

Szováta, a székelyföldi leredők királynője

Irja: Feley Bertalan

(Az Erdélyi Élet székelyföldi tudósítójától)

Többizben bosszankodtam már Szovátn. Nyáron is, ősszel is, télen is. Minden évszakban elragadó a természetnek e székelyföldi királynője. Nőhöz hasonlítom a természet e gyönyörű valóságát, mert minden könnyű fajsúlyu, hogy ne mondjam, kokottos szépsége: feminin szépség. A természet székelyföldi grand-kokottja kétségkívül Szováta fürdő. E hasonlattal nem akarok degradálni. Sőt. Nem diszkreditálok, de: klasszifikálok.

Mert Borszékfürdő például nem feminin, hanem férfias szépség. Himszépség. A maga ősi fénypompájával: komor szépség. Aminthogy van megdöbentő szépség is. Például a Gyilkos tó melletti nagy Cohárd. Szovátafürdő ellenben, a maga természeti adottságában is, kecses, kacér, csábitó szépség. Könnyed szépség. Borszék, Balánbánya, vagy a nagy Cohárd monumentális szépségéhez viszonyítva, ezért feminin szépség Szováta. (Női szépség sohasem lehet monumentális.) E királyi kokott természetes szépségét, sajnos, nem fokozza a dilettáns emberkezek gyártotta köntös, aminthogy a nők szépségét sem emeli a dilettáns divathóbort, csak ami művész, izléses, praktikus.

Ezért bosszankodom valahányszor Szovátn járok. Mert anig egyfelől magávalragad a természeti panorama ezer szépsége, bája, üdössége; másfelől bosszant, hogy e királyi kokottnak milyen fantáziatlan, szürke szellemenkik voltak a szeretői. Nem öltöztették fel úgy, ahogyan dukál, ellenben a ráaggatott csiling-csalangokkal rondítottak rajta. Szovátn is megbizonyosodunk arról, mennyire rossz világberendezkedés a mai. Ami, mellesteg szólva, különböző címmel és jellel: évszázadok óta rondítja e gyönyörű Föld szépségeit s javait. S van, ahogy van, itt ott vigasztaló oázis, másuttám a Székelyföldön rosszul volt és rosszul van minden.

Hogy miért van rosszul? Mert a Föld javait s szépségeit a szellem kellene dirigálja. A tudással, fantáziával, mélységekből magasságokba lendülni képes szellemfejedelmek kellene, hogy dirigálják a Föld javait s szépségeit, akiknek tudása, fantáziája, jószándéka az emberegyetemesség anyagi és szellemi javát szolgálnák. Az évezredek óta tartó mai

Ruhákat, kabátokat legszebben fest, tisztít, valamint gallérokat legolcsóbban fényez

str. Batianu 11.

KNAPP

str. Ep. Radu 10.

modernül berendezett vállalata.

világberendezkedés szisztémája szerint azonban pont az ellenkezőképpen történik minden. Nem a szellemfejedelmek dirigálnak, hanem a *szellemtelenség*. Ezért jutott idáig a világ. S ezért jutott, illetve nem jutott sehová a Székelyföld ezer szépsége s jelesül Szováta.

Mint általában a Föld javait s szépségeit: a Székelyföldet és Szovátafürdőt is kiskaliberű, tudatlan, fantáziatlan szellemsenik uralták és uralják, akik, mivel tudatlanok, vagy tudásuk korlátolt, esetleg éppen hamis, fantáziájuk pedig nincs: éppencsak az orrukig látnak s alantas egyéni önzésükben, kapzsiságukban, zsugoriságukban *csak* a mindennapi aranyig néznek. Máról-holnapra való *profithaszonra* váltják be a Föld javait s szépségeit Szováta is. Így nemcsak hogy nem emelték, nem szépítették, nem javították fel a kultúra vívmányaival a Székelyföld kincseit s elsősorban is Szováta, de ami civilizációfélét kentek is rá, művészetlen, izléstelen, haszontalan cicoma az is.

Szovátafürdő unikuma: a Medve-tó

Amit emberkéz oktalankodott Szovátafürdőn: mindaz távolról sincs arányban Szováta természeti adottságával. Sem művészi, sem egyszerűbb izlésbeli, sem praktikussági szempontból. Szociális szempont pláne nem vezette az eddigi potemkinépítkezöket. Nemcsak arra nem volt képességük, hogy emberkéz-alkotásokkal fokozzák Szovátafürdő természeti szépségét, értékét: de arra se voltak tekintettel, hogy a természetadta javakat minél nagyobb *tömeg* számára tegyék használhatóvá. Nó de ez az utóbbi szempont pláne nem valósulhat meg a kapitális világrendben, ami *csak* kiválasztottak számára tartja fenn a Föld javait, szépségeit. Nó, pedig a szovátaí Medve tavat nemcsak a születés meg a pénz arisztokratái, kiválasztottak, azaz *kevesek* kellene, hogy használják *luxusüdülésre*: hanem *gyógyulásra szoruló tömeg*ük. Betegek, rokkantak, testben vagy lélekben megfáradtak *ömegei*. Szováta s a Medve-tavat nem lenne szabad luxusfürdőhellyé *degradálni*, kapitális nagyságák és ficsuok találkahelyévé lupanárosítani, hanem gyógyfürdővé kellene *emelni*. Mert Szováta fürdője, a Medve-tó, gyógyító. Olyan ritka tulajdonsággal rendelkező gyógyító, hogy Európában párja nincs. Oroszország ázsiai részében s talán még Afri-

Pénzfelvételeire — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megpizottaink vannak feljogosítva.

Festőművészek figyelmébe. Az aradi AGGE reklám-vállalat kiállítási termel kedvező feltételek mellett bérelhetők.

kában van egy-egy hasonló tó. Az egész Földön összesen tehát csak három.

A Szovátaí Medve-tó ilyenformán unikum. De nem is az a fontos, hogy párját ritkító unikum, hanem gyógyító ereje. Mert nemcsak amolyan közönséges sóstó, amilyen elég van Erdélyben is, hanem a hidegvízű sóstavakkal ellentétben: forró a Medve-tó sós vize. S nemcsak nyáron forró, hanem mindenik évszakban. Télen is. A hidegvízű közönséges sóstavak is gyógyító erejüek, ám a Medve-tó gyógyító ereje éppen annál fogva nagyobb, hogy sósvize forró. Azért hangsúlyozom, hogy sósvize, mert abban is különbözik a közönséges sóstavaktól, hogy sósvize felett édesvíz-réteg is van.

A természet párjátirikító csodája a Medve-tó mindenkép, ám ennek ellenére nemcsak hogy a világ nem tud róla, de fogadom, hogy sokan lesznek, akik a cikkemből szereznek tudomást a Medve-tó ritka tulajdonságairól. Azaz: mégcsak Erdélyben sem ismerik a Medvetavat. Pedig nem fiatal már, noha nem is öreg még. 1830 ban keletkezett, földomlás következtében. Százhárom esztendő tehát. No: ennyi idő alatt belehetett volna mutatni a világnak. Csakhogy karbatettkező nép volt a tulajdonosa, *magyar*, karbatett kézzel pedig nem lehetett bemutatni. S ugyancsak karbatettkező nép a *román* is, a Medve-tó tehát maradt, ami volt: Szováta szívében eldugott csodacsók. A természet csodacsókja.

Miért forró állandóan a Medve-tó?

Amint egykorú feljegyzésekből megállapították: a rómalak idejében sót aknáztak a tó helyén. Innen a sósvíz. A sósvíz-rétegre folyik az Aranybánya-patak, ami édesvíz. Hogy alul van a sósvíz réteg, felül pedig az édesvíz-réteg: ez természetes. A sósvíz fajsúlya ugyanis nehezebb, mint az édesvízé. S a fizika törvénye szerint evidens az is, hogy a sósvíz és az édesvíz közötti fajsúly-külömbözet miatt

Hol fordíttassa okmányait?

Mitra I. Sándor-nál,

dipl. jegyző és vizsgázott törvénytudományi jegyző, hivatásos fordító — Fordításokat eszközöl felelősség mellett a következő nyelvekből: román, magyar, német, francia, angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája, információs iroda

Bejegyzett cég. Arad, Bul. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota. Másolásokat és levelezéseket vállal cégek részére jutányos díjazás mellett. — Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyújt.

Ivatalos órák: d. e. 9—1-ig és d. u. 3—7-ig.

nem keveredik össze az édesvíz a sósvízzel. Ámhowy mi okozza a sósvíz melegségét, ami a tófenekén $14-16^{\circ}$ Celsius, a sósvíz-réteg tetején pedig, erős napsütésben, 70° Celsius forróságot is elér: ezzel a sokáig csodaszámba menő ritka körülménnyel több tudós nagyon sokat foglalkozott.

Természetesen, amint ez már tudósoknál szokás, más-más magyarázatát adta mindenik tudós a sósvíz-réteg melegsége okának. Nem lesz talán érdektelen három tudós elméletét röviden ideiktatni.

Az első kutató, aki tudományos alapon foglalkozott a Medve-tó melegségének okával: *Lengyel* Béla dr., a budapesti vegytan-intézet igazgatója volt. *Lengyel* dr. 1898-ban végzett kutatásai alapján megállapította, hogy a tó melegsége a fenéken felbukkanó melegforrások hatása. Egy évvel később *Telegdi Róth* Lajos is kutatni kezdett s azon megállapításra jutott, hogy a tófenék 14° Celsius, a melegréteg pedig a 60–200 cm. között van. *Telegdi* tagadja a *Lengyel*-féle melegforrások elméletét s kémiai elváltozásokkal magyarázza a tó melegségét. A harmadik tudós *Kalecsinszki* Sándor, budapesti egyetemi tanár, aki 1901-ben a leghosszasabban és a legtüzesebben kutatta a melegség okát: tagadja az előtte megállapított teoriákat s azon eredményre jutott, hogy a naptól származik a tó melegsége.

Kalecsinszki magyarázata szerint egy koncentrált sósvíz-réteg megmelegedetéséhez szükséges, hogy belegyen takarva édesvíz-réteggel. Mármost: minél nagyobb a két réteg közötti sulykülömbőség: annál nagyobb melegség lehetősége is. Hogy pedig csak a sósvíz-réteg meleg: annak oka, hogy a sósréteg annyira sós, miszerint az édesvíz-rétegbe felemelkedni nem tud s ennél fogva az édesvízzel való összekeveredése és annak megmelegítése lehetetlen. Pedig a sósvíz-réteg sokkal több melegséget szív magába a napból, semhogy az édesvíz-réteggel való esetleges keveredése által veszítethetne a forróságából. *Kalecsinszky* szerint a Medve-tó melegségének állandóságát biztosítják a tavat és általában a fürdőt körülölelő hegyek, mert mentesítik a tó melegét a lehűtésre különben alkalmas szelektől. A nyáron által magábaszivott napmeleget nem veszíti el a sósréteg télen által azért sem, mivel télen befagy a sósvíz-réteget fedő édesvíz-réteg. Valamit persze veszít nyári forróságából télen át a Medve-tó, ámde 40° Celsius a hőmérséklete télen is. Ez pedig nemcsak meleg, hanem forró fürdő.

Télen át is lehet fürödni a Medve-tóban

No, ha legcsikorgóbb téli hidegben is 40° Celsius a Medve-tó hőmérséklete: az csak természetes, hogy fürödni lehet a tóban télen át is. De hogyan, amikor a forró sósvíz-réteg feletti édesvíz-réteg nemcsak hogy hideg, hanem annak rendje s módja szerint be is fagy? Erre is megvan a lehetőség. Fürödni lehet pedig télen is ugynevezett angolkaszni segítségével. Az angolkaszni deszkából készített olyan hasáb, aminek alap és fedőlapja hiányzik. A tó mélységére meg-

felelő magasságu hasábot beleállítják a tóba, minélfogva a hasáb térfogatát kitevő tórészt körülzárják. Ezután kimerítik a hasáb felsőrészébe szorult édesvizet, a hasáb által körülzárt sósvizben pedig pompásan lehet fürödni, míg körülötünk báránybőrbundában, zuzmarás bajusszal korcsolyáznak mások a Medve-tó jegén. . .

Semmiesetre sem olyan körülményes a télen való fürdőzés a Medvetóban, mint amilyen gyógyító hatása van a tó természetes meleg vizének. Nó és egy kis fantáziával akkora kasznit is lehetne bevezetett téliszezonra építeni, ami az egész Medve-tavat alkalmassá tenné téli fürdőzésre. Az egész tó térfogatát kitevő angolkaszniból pedig szivattyuval lehetne kiszivtatni az édesviz-réteget. Téli szezonra az angolkasznizott egész tavat be is lehetne földetni olyan, a tóra épített fürdőházzal, amit a nyári szezonra lelehetne aztán bontani.

De különben is csak a fürdőház tetejét kellene lebontani tavaszra, hogy az újabb téli szezonig magábaszivja a a nyári nap melegét a tó. Ez a fürdőház épülhetne fából, de legújabbban üvegből is. Ime egy kis perspektiva fantáziátlan és tudatlan tulajdonosoknak, akik még a tulajdonukat sem tudják felhasználni ugy, amiként azt lehetne.

De hogyan tudnák téli szezonra is használhatóvá tenni a Medve-tavat, amikor a nyári szezonra is csaknem olyan állapotban van, mint ahogy a természet adta. S ha magát a Medve-tavat civilizálták is valamennyire, ám a másik két szovátai tó igazán elhagyatott állapotban van, úgyhogy alig lehet fürödni azokban. A másik két szovátai tó közül a Fekete-tó hőmérséklete 15—25° Celsius, a Magyarósi-tóé pedig 16—35° Celsius. Nóde hiába vannak a természetadta kincsek: e nagyszerű gyógytavak, ha nem használhatják azoknak gyógyító hatását éppen azok, akiknek legelső sorban lenne szükségük reá. A betegek. A rokkantak. A testben vagy lélekben megfáradtak. Egyszóval: a rászoruló tömeg. Mai kapitá'isztikus berendezkedésünk mellett nemcsak hogy télen át nincs ugynevezett szezon Szovátán, de még a nyári szezon se üt be ugy, ahogyan kellene.

Kora reggel még ködben uszik a feredő, ám a Bucsinhavas felől elővillog a nap s lassan-lassan magabacsókolja a ködöt, vagy virágokra és füvekre hinti szét hajnali harmatként. Villogva-csillog a nap, csillog a sokszínű fák dus koronája és csillogva-csillog legalul virágoknak és füveknek százezre. S olyan zsongító, olyan gyógyító, beteg testnek, megfáradt léleknek olyan megfizethetetlen orvosság az a néhány nap is, mit a cafrangos életcéctől való elvonatkozásban itt, a csodálatos csendnek a csupa szín, csupa illat, csupa muzsika vadvirágos völgyén eltölthetsz.

Én azonban — ugyan kit érdekel? — mindig bucsuzom a szovátai csodálatos csendből. Robotva robanok tovább. . .

**Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben!**

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmából. Az „Erdélyi Élet” eredeti rovata

Bányagáz, beomlás és víz

**fenyegetti a föld mélyében dolgozó bánya-
munkások életét**

A jugoszláviai borzalmas bányakatasztrófa ismét a földalatti tárnákra és a bennük dolgozó, életüket minden nap kockáztató bányászokra terelte a világ figyelmét. A sűrűn ismétlődő bányakatasztrófák fölött nem lehet egyszerűen napirendre térni, hanem keresni kell a szerencsétlenségek okait, hogy megtalálhassuk elhárításuk módját.

Miért csak szénbányákban?

A bányakatasztrófákról szóló hireknél nyomban szembeötlik, hogy csaknem kivétel nélkül mindig szénbányákról van szó. Miért csak ezekben történnek kisebb-nagyobb arányú szerencsétlenségek, miért nem hallunk ilyenekről a vas, réz-, ólom-, ezüst- stb. bányákban?

A válasz nagyon egyszerű: úgy a szén-, mint a többi bányák művelése megegyezik abban, hogy a föld felszíne alá kell lehatolni kisebb-nagyobb mélységre, hogy kihozzák onnan a föld gyomrának kincseit. De a vasat, rezet, ólmot stb.-t — ritka kivételektől eltekintve — nem tiszta állapotban hozzák ki onnan, hanem *más elemekkel vegyülve*, ásványok alakjában, amelyeket *érceknek* neveznek s amelyekből utóbb a földfelszíni kohókban olvasztják ki a megfelelő fémeket, ezek az ércak kemény kövek, nem gyulladnak, nem fejlesztenek gázokat se, amelyek elháríthatatlan természeti véletlenek vagy emberi gondatlanság következtében fölrobbanhatnak. És nem is laza földrétegek közül szedik ki azokat, amelyek beomlása katasztrófát okozhatna, hanem a szomszédos kemény sziklák közül.

A kőszén keletkezése

Hogy miért éppen a kőszén fejtésével kapcsolatos a legtöbb bányaszerencsétlenség és így miért jóval nagyobb az életkockázata a szénbányásznak, mint más bányamunkásnak, ennek megértéséhez ismernünk kell, legalább nagyjában, a kőszén keletkezésének módját.

A kőszén ősvilági növények nagy tömegeinek sok száz-

B É L Y E G Z O K E T

olcsón, jól és
azonnal készít

S T A M P A

bélyegzőgyár Arad, a
főpostával szemben

ezer éve, sőt évmilliókon át kialakult terméke. Régebben úgy képzeltek el a kőszén keletkezésének folyamatát, hogy ősvilági katasztrófák, földrengések egész erdőket temettek föld alá s az így eltemetett erdők faanyaga alakult át az idők folyamán kőszéné. Ez azonban nem elfogadható magyarázat, mert a legdusabb eltemetett őserdőből is legföljebb 1—2 centiméter vastagságu kőszénréteg keletkezne. Ezt pedig nem is volna érdemes kitermelni. A művelés alatt álló bányák szénrétegeinek vastagsága legalább néhány méteres, de olykor több méternyi.

Hogyan kerülhetett hát egymás fölé olyan roppant tömegű növény, hogy az elszenesedéssel járó nagymértékű összezsugorodás után is még mindig több méternyi vastag szénréteg legyen belőle? A válasz meglepően érdekes:

Azokban az ősi geológiai korszakokban, amikor a mai kőszéntelepek keletkeztek, hatalmas kiterjedésű mocsarak borították sok helyen a föld felszínét (amilyenek például ma a Rokitnói vagy alibunári mocsarak). Az ilyen mocsarak felszíne mindig teli van vízi növényekkel. Ennek a növényzetnek csak a felső rétege áll élő növényekből, az alsó réteg folyton elhal és lesüljed a mocsár fenekére, ahol hosszú idők folyamán elszenesedik. képzeljük el, hogy egy-egy ilyen mocsár százezer éven, vagy még hosszabb időn át eregette a fenekére az elhalt hinárt... milyen vastag kőszénréteghez elegendő anyag gyűlt össze ennyi idő alatt!

A meginduló elszenesedés folyamatnak, vegyi átalakulásnak első terméke a tőzeg vagy turfa, amelyben még jól felismerhetők a növényi alkotórészek. Hogy ez tovább alakulhasson át lignitté, barnaszéné, majd fekete kőszéné és végül antracitté, ahhoz a mocsárnak el kell temetődnie, hogy a fölébe került vastag földrétegek nyomása segítse elő a szenesedés folyamatát. Hogy ez az eltemetődés hogyan történik, annak elmondásához itt nincs helyünk. Itt még csak annyit jegyzünk meg, hogy már a tőzeg keletkezéséhez is néhány ezer év kell, a fekete kőszénéhez vagy antracitéhoz néhány millió esztendő!

A szénbánya veszedelmei

A kőszén keletkezésének ilyen módja magyarázza meg a szénbánya veszedelmeit is. Ugyanis tudnunk kell, hogy a szenesedés vegyi folyamata — bár nagyon lassu ütemben — tovább folyik a legrégebb szénrétegnél is. Ezzel pedig velejár, ennek egyik terméke: a bányagáz képződése. Ez a gáz ve-

---

— Minden cikkért írója felel. — Az „Erdélyi Élet” hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

gyileg azonos a földgázzal (metánnal) s nagyon gyúlékony: ha pedig bizonyos arányban levegővel keverődik és láng éri, akkor robban.

Éppen a bányagáznak emiatt a gyúlékossága és robbanékonysága miatt talán lehetetlen is lett volna a szénbányaszatnak mai arányokra való kifejlesztése, ha Davy már 1815-ben föl nem találja a róla elnevezett biztonsági bányalámpát, amelynek a lángot körülfogó finom dróthálója megakadályozza, hogy a robbanó bányagáz a gyúléshőmérsékletig fölmelegedjék.

A szénbányakatasztrófák másik okául szolgál az a körülmény, hogy a szén nem kemény sziklák, hanem lazább szerkezetű ugynevezett üledékes kőzetek közül fejtik ki. A kifejtett kőszén nyomán maradó üregeket tehát gondosan ki kell támasztani, hogy be ne omoljanak. Ilyen bányabeomlás mégis gyakran fordul elő és jelentékeny százalékat teszi a bányakatasztrófáknak. A kőszénréteget alul-fölül borító kőzetek laza szerkezete más irányban is forrása a katasztrófáknak. Ugyanis ezek a rétegek olyanok hehetnek — s többnyire olyanok is — hogy a föld felszínéről lefelé szivárgó talajvizet átteresztik. Ha ez a vízbeszivárgás normális mértékű, az alkalmazott szivattyúk megbirkoznak vele, újból fölviszik a felszínre. Am nem egyszer megtörténik, hogy egy ismeretlen szomszédos üregben összegyűlt víz — valami váratlanul támadt repedésen át — hirtelen és nagytömegben rohan be a bánya üregeibe, mint történt ez pár hónappal ezelőtt egyik pilishegyvidéki bányában. A bányászok aztán vagy tudnak menekülni a víz elől, vagy nem.

Szerepel ugyan még néhány apróbb ok a szénbányakatasztrófák keletkezésénél de főleg ez a három tényező: a bányagáz, a beomlás és a víz lebeg állandó Damokles-kard gyanánt az életét folytonosan kockáztató bányamunkás feje fölött.

— **Praktikus célokot szolgál-e az, hogy elismerjük a szovjetet?**

Kohn és Grün halálos ellenségek; de egy napon mégis karonfogva mennek végig az uccán. Másnap Kohnt megkérdezi egyik barátja:

— Hogy lehet az, hogy a legnagyobb ellenségeddel, a Grünnel, karonfogva jársz? Hisz az a legszivesebben leszurna.

Kohn vállat vont:

— Nekem mondd? De amíg karonfogva megyek vele, nem tud leszurni.

Tavaszi angol és francia divatlapok
érkeztek a „REVÜ“ SZALONBA

CSONT

elsőrendű uriszabósága, ARAD, Str. Eminescu 15.

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Csibi

Gaál Franciska már annyira előkelő helyen áll a film-sztárok sorában, hogy nem szerepet kap valamilyen új film-ben, hanem a számára készítenek filmszüzsét. Így történt ez új filmjénél, az Univerzálnak Bécsben készült újdonságánál, a *Csibi*-nél is. Nóti Károly a francia alapötletet úgy alakította át, úgy formálta meg, hogy az a lehető legkedvezőbb alkalmakat szolgáltatassa Gaál Franci sokszínű tehetségének kifejtéséhez.

Igy született meg a *Csibi*, egy még egészen fiatal leány, aki azonban fiatalága dacára is híres és körülrajongott primadonnája egy párisi operettszínpadnak. Azonban nemcsak Csibi fiatal, a mamája is az, aki azalatt, míg a lánya Párisban színpadi sikereket arat, odahaza Bécsben férjhez akar menni. A férjjelölt mit sem tud a primadonnalányról és mikor Csibi minden előzetes bejelentés nélkül, váratlanul hazaérkezik, mint egészen kis, csitri, rövidszoknyás kislányt mutatják be neki. Szoknyácskája alig-alig rőnyi, meztelen térdekkel, zokedliban kerül bemutatásra. Megkezdődik Csibi kétlaki élete. Ingadozik a primadonna és a hajában szalagcsokrot hordó gyermeklány között, s ami azután új annál furcsábbá válik, mert belésszeret a férjjelölt barátjába, egy ügyvédbe. A kettős szerep azután kettős házasságot hozó befejezésig végtelen sok félreértésre, kacagtató, bohózati helyzetre és jelenetre szolgáltat alkalmat, melyeket, mint ez másként nem is képzelhető, Nóti Károly alaposan kiélez.

Gaál Franci Csitri-szerepében valóban elragadó, éppen olyan hódítóan szép és fölényes primadonna, mint amilyen ennivalóan kedves, bájos, rakoncátlan kislány. És ehhez a két szerepéhez még egy harmadik is társul, mikor szerelmes nővé alakul át. Nem csoda, hogy az újdonságnak, éppen a kitűnő magyar színésznő tehetsége folytán, oly zajos, átütő sikere volt mindenütt, ahol csak előadták.

A Csibi mamája, Leopoldine Konstantin, szintén kiváló, de jó, nagyszerű Hermann Thimig, Halmay Tibor is és egy kisebb, lakás szerepben a fanyar humoru Anton Pointner. Ugy a rendező Max Neufeld, mint a producer Joe Pasternac, Richard Eichberg, a művészeti tanácsadó és Brodszky Miklós, néhány pompás, fülbemászó sláger szerzője, ugyancsak meg lehetnek munkájuk eredményével elégedve.

Mondanunk sem kell, hogy ma a Csibi vezet a romániai mozik műsorában is és nem lesz véletlen, ha aradi be-

HIRDESSEN
az „ERDÉLYI ÉLET“-ben!

mutatója minden eddigi nagy filmsikert lehengerel. És a film valóban mindenki filmje, mert mindenki tartozik önmagának annyival a mai viszonyok, gondterhes napok közepette, hogy adandó alkalommal — aminthogy ez is az — egy-két órát művészetileg is tökéletes szórakozásban töltsö el.

A régi jó idők

Ugyan ki nem vágyódik vissza azokba a régi béke-évekbe, mikor még az osztrák—magyar hadsereg vezénylési nyelve volt a legfontosabb probléma és amikor még ezért küzdött a magyar képviselőház ellenzéke, hogy Magyarország külön vámterülete legyen Ausztriától. Abba a nyugodalmas, ideális korba, mikor kétségtelenül szintén voltak kisebb-nagyobb bajok, de amelyek annyival könnyebbek, annyival jelentéktelenebbek voltak a maiaknál... Ennek a kornak szinte a megteremtője Ferenc József, jelképe a bécsi udvar, Schönbrunn és az ischli vadászatok. És ebbe a korba ringat vissza az a filmujdonság, melyet most mutatnak be Romániában is. Szívesen nézi az, aki még kortársa volt a régi jó időknek, aki végig élte ezeket és érdeklődéssel a fiatalabb generáció, mert megelevenedik előtte az, amiről csak hallott, esetleg olvasott.

De nemcsak a régi jó időket varázsolja elénk ez a film, hanem kedves, mulatságos történetet is, sok szerelemmel, bájjal kedélyességgel, gazdasággal, pompával, nyugodt jóléttel. Azt a kort látjuk megelevenedni, amikor még az árnyékát se vetette előre a világégés és azok a szomorú napok, melyek a nyomába sorakoztak.

Hosszu idők óta nem volt a fitmpiacon ehhez hasonló aranyos kangulatu film.

A cselekmény — mint említettük — Bécsben, a legvalódibb béke éveiben játszódik, főszereplője I. Ferenc József, szereplői főhercegek, hercegek, grófok, bárók és derüs

**Ha olcsón akar venni és jól eladni,
forduljon hozzánk bizalommal.**

Raktáron tartunk: szőnyegeket, butorokat, író- és varró-
gépeket, mindennemű használati tárgyakat. Ne mulassza
el felkeresni és megtekinteni az

ORIENT bizományi üzlet

Arad, strada Mețianu 16 alatti raktárát.

arcu polgárok. Ebben az esetben korántsem a film meséje az, ami teljes mértékben magához ragadja a közönség érdeklődését, mint inkább a szereplők és egy elmúlt kortzak varázsos hangulata, kristályosan tiszta, friss levegője. Az ember szive hangosan kalapál, mikor feltáruznak a szemek előtt a bécsi Burg csillogó, remekbeszabott folyosói, a mäsirozó császárgárdistákkal, a joságoshangu, kékszemü császárral, amikor a pályaudvaron előáll a császár különvonata, elindul a császárral és Ischlbe ér a vonat, a polgármester beszédet tart, Ischl fellobogózott uccáin peckesen lépkednek végig a veteránok, virággal a fehérruhás lányok, a tüzoltók, az erdészek, a pocakos, gögös-testtartásu civillek. És az ischli kastély, a — császári vadászat. Az udvari hintók, hófehér arab paripákkal az aranyhámiban, fehér lokájjokkal, tollas-csákós kocsisokkal, vadászokkal és a fenséges puskacső előtt másodpernyi pontossággal megjelenő — vadakkal. Rózsaszinü szerelmek a park bokrai között, néhány búbájos dalocska, halk, finom muzsika... Egy film, amely kellemes, szép órákkal ajándékozza a nézőt. A mostani kegyetlen, viharzó időkben valósággal ajándék.

L. Fleck rendezte a filmet. Egészen elsőranguan. A császár szerepében Karl Eckmann a bécsi Deutsches Volkstheater elsőrendü tagja: kitünő. A napokkal ezelőtt elhunyt közkedvelt művész: Hansi Niese a főerdész feleségének aranyos figuráját diszlti fel pompás humorával és szívének minden melegével. Lee Slezák nagyon kellemesen énekel és különösen, jóizüen humoros Georg Alexander.

A filmnek az egész világon nagy és zajos sikere volt.

Pavel SEBŐK Pál
ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 15.

Specialist de mobile din piele, tapiseri și decoraturi
Bőrbutor specialista, kárpitos és diszító

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Tavaszi öltönyök és kabátok.**
Trench-coat. Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény.
Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Merkur bevas.-könyvre 6 havi hite

Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben

POLITIKA

„az Erdélyi Élet“ görbetükrében

— Ha az adóhivatalnak van pénze, — akkor is támadják, ha nincs pénze, akkor is támadják. Ki lehet-e itt egyáltalán elégíteni az összes igényeket?

Egy vacsorán két nő között ül egy ur és nem tudja hogyan kezdje a társalgást. Végre odafordul az egyik nőhöz:

— Verheiratet?

— Nein.

— Und haben Sie Kinder?

Erre a nő dühösen áll fel és otthagyja. Ijedten fordul a másik oldalán ülő nőhöz:

— Haben Sie Kinder?

— Ja.

— Und Verheiratet?

Erre a másik nő sértődötten hagyja faképnél. Most már nagy zavarban fordul a szembenülő hölgyhöz.

— Verheiratet?

— Ja.

— Und haben Sie Kinder?

— Ja.

— Wie ist das möglich?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— **Hogy van az, hogy tudatlan akarunkoknak néha nagyobb a sikere, mint a hivatásos politikusoknak?**

A király egyszer egy gyönyörű lovat kapott ajándékba egy másik királytól. A gyönyörű ló egy napon megbetegedett és hiábavaló volt az udvari orvos minden fáradozása, nem tudott a lovon segíteni.

Erre jelentkezett egy egyszerű parasztember azzal, hogy ő meggyógyítja a lovat.

— Az ételleddel játszol — mondta neki a király.

— Majd csak megpróbálom — szolt a paraszt és meggyógyította a lovat.

A király gazdagon megajándékozta és megkérdezte:

— Hát hogy van az, hogy te többet tudsz, mint az orvosom?

— Az ugy van, felség, — mondta a paraszt — hogy ő a királyok számára orvos, én pedig a lovak számára vagyok orvos.

**Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben!**

Egyetlen lehetősége van
annak,
hogy milliomos lehessen
és pedig úgy, ha azonnal
vásárol
egy osztálysorsjegyet

KÉT ÉV ALATT

1.000.000.000

LEIT FIZETETT KI

Most kerül sorsolásra
lőszőr

8 MILLIO

3 MILLIO

2 MILLIO ÉS

19 darab

,000.000 milliós
nagygyermény.

Huzás
május

3-4

1934.

SORSJEGYÁRAK :

125, $\frac{1}{4}$ 250, $\frac{1}{2}$ 500, $\frac{1}{1}$ 1000 Lei.

Május **3-4 milliók hullanak**
mert az
**Állami Osztály-
sorsjáték**
megkezdí az első osztály
h u z á s á t

19

BCU Cluj / Central University Library Cluj
milliós nyeremény

8

milliós
3 milliós
2 milliós

} nyeremény

Siessen sorsjegyet venni

SORSJEGYÁRAK:

$\frac{1}{8}$ 125, $\frac{1}{4}$ 250, $\frac{1}{2}$ 500, $\frac{1}{1}$ 1000 Lei

Több ízben bebizonyítottuk, hogy
sorsjegyeink szerencsések

Aradmegyei Takarékpénztár R. T.

a Dáciával szemben

Ha azt akarja, hogy
szerencsés legyen,
sorsjegyet az

ILIESCU

bankháztól vegyen.

Cluj. — Telefon 11-54.

Postai megrendelés.

Fióküzlet:

OLARIU JÁNOS, ARAD
strada Bratianu 3.

Uj szerencse forrás
Clujon

Török és

Társas

Postafiók 23.

Ne felejtse el, hogy

**Török szerencséje
örök**

Vegyen szerencsés

Goldschmidt sorsjegyet!

Legolcsóbb! — Legmegbízhatóbb! — Leggyorsabb!

Írja le százszor: Reklám kell! Reklám kell! Reklám kell! Reklám kell!

adp

Reklám-propa-
ganda és reklám-
vállalat

Arad, (Bohus-p.)
Str. Românuilor 1.
Tel. 520.

Teljes

garanciával vállaljuk

bel- és külföldi vállalatok gyárt-

mányainak országos propagálását a létező

összes reklámlehetőségek felhasználásával. Rek-

lámtárgyakat, hirdetményeket és hirdetőseket a legrövidebb

időn belül elhelyezünk strandokon, mozikban, pályaudvarokon, köz-

lekedési alkalmatosságokon, lapokban, uccai hirdetőoszlopokon bármely városban.

Kérjen ajánlatot és megszabadul minden gondjától!

Legolcsóbb! — Legmegbízhatóbb! — Leggyorsabb!